

עברית לבתי ספר ערביים

הבנה והבעה, עפ"י המתכונת החדשה, 2 יח"ל, 014203

שים לב!

להלן פירוט החומר שממנו יחוברו שאלות המבחן וגם חומר שלא ייכלל במבחן.

שים לב: חומר הלימוד למבחן זה מתבסס על תכנית הלימודים החדשה שפורסמה בשנת 2006 (תשס"ז) וכן על חוזרי המפמ"ר מ-4/9/2007 ומ-16/11/2008.

המבחן יכלול שני קטעים: קטע מרכזי – מידע-טיעוני.
קטע נוסף (קצר) למטרת סיכום ממוזג.

הקטע המרכזי יהיה בהיקף של כ-30 שורות, ובעקבותיו מטלות הבנה והבעה, כמפורט להלן:

(1) הבנה

- חמש שאלות ההבנה יעסקו ב:
  - תוכן (שאלות לוקליות וגלובליות, שאלות פרשנות)
  - הסקת מסקנות
  - מבנה (המבנה הלוגי של הטקסט השלם והקשרים הלוגיים בין חלקיו)
  - פירושי מילים וביטויים (בעברית בלבד) – מילים נרדפות ומילים מנוגדות
  - אֶזְכוּרִים

לֹא ייכללו

- תפקידי מירכאות, שאלות על חריגה משלבית ועל מבנים תחביריים מיוחדים.

(2) הבעה

- שאלה 6: מטלת סיכום – בשאלה זו הנבחן יבחר: לכתוב סיכום בורר של הקטע המרכזי או לכתוב סיכום ממוזג של הקטע המרכזי והקטע הנוסף.
- שאלה 7: הנבחן יבחר נושא אחד מבין אֶרְבַּע, ויכתוב עליו חיבור בהיקף של 15-20 שורות. סוגות הכתיבה: חיבור עיוני – טיעוני או תיאורי; חיבור על בסיס פתגם.

לֹא תיכללו

- המרה מסוגה לסוגה (כגון כתיבת טקסט מידעי על סמך מודעה, פרסומת, טבלה).

מבנה השאלון וחלוקת הנקודות:

פרק ראשון: הבנת הנקרא	—	60	נקודות
פרק שני: הבעה בכתב:			
סיכום	—	20	נקודות
הבעה	—	20	נקודות
סה"כ	—	100	נקודות

**עברית לבתי ספר ערביים,
2 יח"ל, 014204
(רק כהשלמה ל-4 או ל-5 יח"ל)**

ידע הלשון וספרות א'

שים לב!

להלן פירוט החומר שממנו יחוברו שאלות המבחן וגם חומר שלא ייכלל במבחן.

שים לב: חומר הלימוד למבחן זה מתבסס על תכנית הלימודים החדשה שפורסמה בשנת 2006 (תשס"ז) וכן על חוזרי המפמ"ר מ-4/9/2007 ומ-16/11/2008.

1. ידע הלשון א'

הפועל

- נטיית הפועל: הבניינים; הזמנים והגופים בגזרת השלמים; הצורות השונות של בניין קל בהווה: פועל, פעול, פעול; הפועל בגזרות הבאות: גזרת השלמים (כולל גרוניות); גזרות חסרי פי"צ, חסרי פי"נ; גזרות נחי פ"א, נחי פי"ו, נחי לי"ה, נחי ל"א.

שים לב: לא ייכללו במבחן הגזרות האלה: גזרת המרובעים, נחי עי"ו וגזרת הכפולים.

שם העצם

- (זיהוי) דרכי גזירה: שורש ותבנית (משקל), בסיס ומוספיות (צורנים סופיים); הלחמים (בסיס+בסיס)
  - זיהוי שורש: זיהוי שורשים בגזרות שונות בשמות נתונים; זיהוי שורש משותף (בגזרת השלמים) למילים במשקלים שונים
  - משקלים ומשמעיהם: זיהוי משקל משותף של שמות בגזרות שונות; זיהוי משמעות של משקלים שונים (כגון קטלון, קטלון וכו') ושל צורני הגזירה הסופיים (כגון אות, און וכו')
  - נטייה: נטיית השם ביחיד וברבים בתבניות שונות; ריבוי זוגי
  - צורות נסמך ביחיד וברבים, בזכר ובנקבה
  - שימוש בה"א היידוע (יידוע מילה בודדת, יידוע סמיכות, יידוע שם ותוארו)
- שים לב: לא ייכללו במבחן המין הדקדוקי של שם העצם; נטיית השם בכינויי השייכות (כינוי קניין חבור).**

שם המספר

- מספר מונה (יסודי), כולל מספרים גדולים (מאות ומעלה), תאריך, מספר סתמי, מספר סודר, פי...

נטיית מילות היחס

- נטייה על דרך היחיד (לי, לכם)
  - נטייה על דרך הרבים (אליי, אליכם)
- שים לב: לא תיכלל במבחן נטייה חריגה של מילות יחס.**

תחביר

- (1) סוגי משפטים: (א) משפט פשוט, (ב) משפט מורכב, (ג) משפט איחוי (מאוחה) א. משפט פשוט:

משפט שמני: דגמי המשפט השמני: נשוא שהוא שם עצם, נשוא שהוא שם תואר, נשוא שהוא צירוף יחס; האוגד; שלילת משפט שמני; משפט שמני בעבר ובעתיד

שים לב: ראה המשך בעמוד הבא.

משפט פועלי:

- עיקרי המשפט: נושא, נושא, נושא מורחב
- טפלי המשפט: משלימי פועל (מושא, תיאור), משלימי שם (לוואי)
- משפטי יש / אין (בהווה, עבר ועתיד)
- (2) חלקים שאינם שייכים לגוף המשפט: תמורה; הסגר
- (3) המרות מפעיל לסביל ומסביל לפעיל

שים לב: לא ייכללו במבחן משפט כולל; המבנה המודלי; משפט שנושאו סתמי; המרות של דיבור ישיר בדיבור עקיף ולהפך.

תקינות תחבירית ומורפולוגית

- התאם במין ובמספר בין הנושא לנושא ובין הנושא לאוגד
  - התאם במין ובמספר בין השם לתוארו
  - שימוש תקין בהצרכה (מילות יחס מוצרכות לפעלים)
  - שיבושי לשון הקשורים באותיות בג"ד-כפ"ת
  - שיבושי לשון בפועל (כמו מציג-מציג או אני יבוא-אבוא)
- שים לב: לא ייכללו בפרק זה סדר מילים תקין; צירופי סמיכות.

תורת ההגה

תופעות מרכזיות המשפיעות על מבנה המילה העברית בת-ימינו:

- דגש קל; דגש חזק; דגש תבנית, דגש משלים (הידמות מלאה או התלכדות עיצורים), הידמות חלקית, שיכול אותיות; תופעת החיטוף; שוואים: שווא נע, שווא נח

מושגים נוספים

- אמות קריאה
- מפיק

שים לב: לא ייכללו במבחן הברות והטעמה; תופעות הקשורות לעיצורים הגרוניים: תשלום דגש, חטפים, הנמכת תנועה, פתח גנוב. כמו כן לא ייכללו אותיות השימוש.

2. ספרות א'**א. סיפורי עם וסיפורים קצרים**

ארבעה סיפורים: סיפור אחד מכל קבוצה:

קבוצה ב'

כסף בא וכסף הולך, והמקצוע לעולם עומד / דב נוי, טוניסיה, ארכיון הסיפור העממי בישראל
 המסמר / אליהו נאווי, סיפורי ערב, ארכיון הסיפור העממי בישראל
 מעשה בסנדלר שמח בחלקו / זבולון קורט, אפגניסטן, ארכיון הסיפור העממי בישראל

קבוצה ד'

שלום בית / י"ל פרץ
 כהרף עין / יהודה בורלא
 סובבתהו בכחש / יהודה בורלא

קבוצה ה'

העוגה / יצחק קרונוזון
 מכשיר גילוח / יצחק קרונוזון
 תמונת מחזור / יגאל לב

קבוצה ו'

סיפור על הימים שבהם נחשבתי לנער מופרע / אהרן אלמוג
כפר החלומות רחוק מן הירח / יגאל לב
התענוג כחטא / יגאל לב

ב. שירה

ארבעה שירים: שיר אחד מכל קבוצה:

קבוצה ב'

אבא אימא / נעים עריידי
חזרתי אל הכפר / נעים עריידי
אבא גם / סלמאן מצאלחה

קבוצה ה'

לו יהי / נעמי שמר
הן אפשר / חיים חפר
החגיגה נגמרת / נעמי שמר

קבוצה ו'

אבי / יהודה עמיחי
שיר החוט למחט / יהודה עמיחי
המקום שבו אנו צודקים / יהודה עמיחי

קבוצה ז'

כל הכבוד לאבא / פרץ בנאי
נוסח / בן ציון תומר
וידוי הגדול / אמנון שמוש

**עברית לבתי ספר ערביים,
1 יח"ל, 014105
(רק כהשלמה ל-5 יח"ל)
ספרות ב'**

שים לב!
להלן פירוט החומר שממנו יחוברו שאלות המבחן.

שים לב: חומר הלימוד למבחן זה מתבסס על תכנית הלימודים החדשה שפורסמה בשנת 2006 (תשס"ז) וכן על חוזרי המפמ"ר מ-4/9/2007 ומ-16/11/2008.

פרק ראשון: טקסטים מן המקורות

שים לב: בבחינה יש לבחור בפריט אחד מתוך א-ג.

א. תנ"ך

אחד משני הספרים האלה:

בראשית, פרק ל"ז

רות, פרקים א', ד'

ב. ספר משלי

פרק ג', פסוקים 13-14

פרק י', פסוקים 1, 26

פרק י"א, פסוק 8

פרק י"ב, פסוקים 3, 10

פרק י"ח, פסוק 13

פרק י"ט, פסוק 24

פרק כ', פסוקים 4, 13

פרק כ"א, פסוק 13

פרק כ"ב, פסוק 22

פרק כ"ד, פסוקים 30-34

פרק ל', פסוקים 24-28

ג. מסכת אבות

פרק א, משניות י"ד, ט"ו

פרק ד, משניות א', ה', י"ב, י"ד

פרק שני: פרזה — מאמרי הגות וסיפורים קצרים

א. מאמרי הגות

מאמר אחד מהקבוצה הבאה:

קבוצה ב

על צל ואור ואהבה / עמוס עוז
שעת בוקר מוקדמת בכפר פרדיס / דוד גרוסמן
אחמד בק / אריאל הירשפלד

ב. סיפורים קצרים

סיפור אחד מכל אחת מהקבוצות הבאות:

קבוצה א

שלמה המלך והדבורה / חיים נחמן ביאליק
אגדת שלושה וארבעה / חיים נחמן ביאליק
שלמה ושלושת האחים / חיים נחמן ביאליק

קבוצה ב

חסן, חמד וח'לד / משה סמילנסקי
מוחמד / משה סמילנסקי
תחרות שחייה / בנימין תמוז

קבוצה ד

משחק עם מפתח / אידה פינק
כריתה / סביון ליברכט
נמוך, קרוב לרצפה / יהודית הנדל

פרק שלישי: שירה

א. שירה

שיר אחד מכל אחת מהקבוצות הבאות:

קבוצה א

כתב סתיו / שלמה אבן גבירול
כתיבתך מהודרת / שמואל הנגיד
התקבצו, כי הזמן תמים / שמואל הנגיד

קבוצה ג

גאווה / דליה רביקוביץ
הצהרה לעתיד / דליה רביקוביץ
לכל איש יש שם / זלדה

קבוצה ו

דיוקן / אנטון שמאס
כניסת הקדושה / אנטון שמאס
מה נאמר למי / נעים עריידה

קבוצה ז

באמת / מאיר ויזלטיר
קרניים / אבנר טריינין
אחים / דן פגיס

פרק רביעי: רומאן

שים לב: הבחירה ברומאן מהווה תחליף לפרק השני — פרוזה (מאמרי הגות וסיפורים קצרים).

רומאן אֶחָד מהרומאנים הבאים:

עודה בשאראת / חוצות זַתוּנִיא

קופסה שחורה / עמוס עוז

המאהב / א"ב יהושע

חסות / סמי מיכאל

יש ילדים זיגוג / דוד גרוסמן

מישהו לרוץ אתו / דוד גרוסמן

בצל עץ השיזף / ג'רייס טנוס

ערבים ורקדים / סייד קשוע